

deleatur - pozri *del*.

delén - ľahká mäkká tkanina z voľne nakučeravenej priadze tkanej v *plátrovej väzbe*

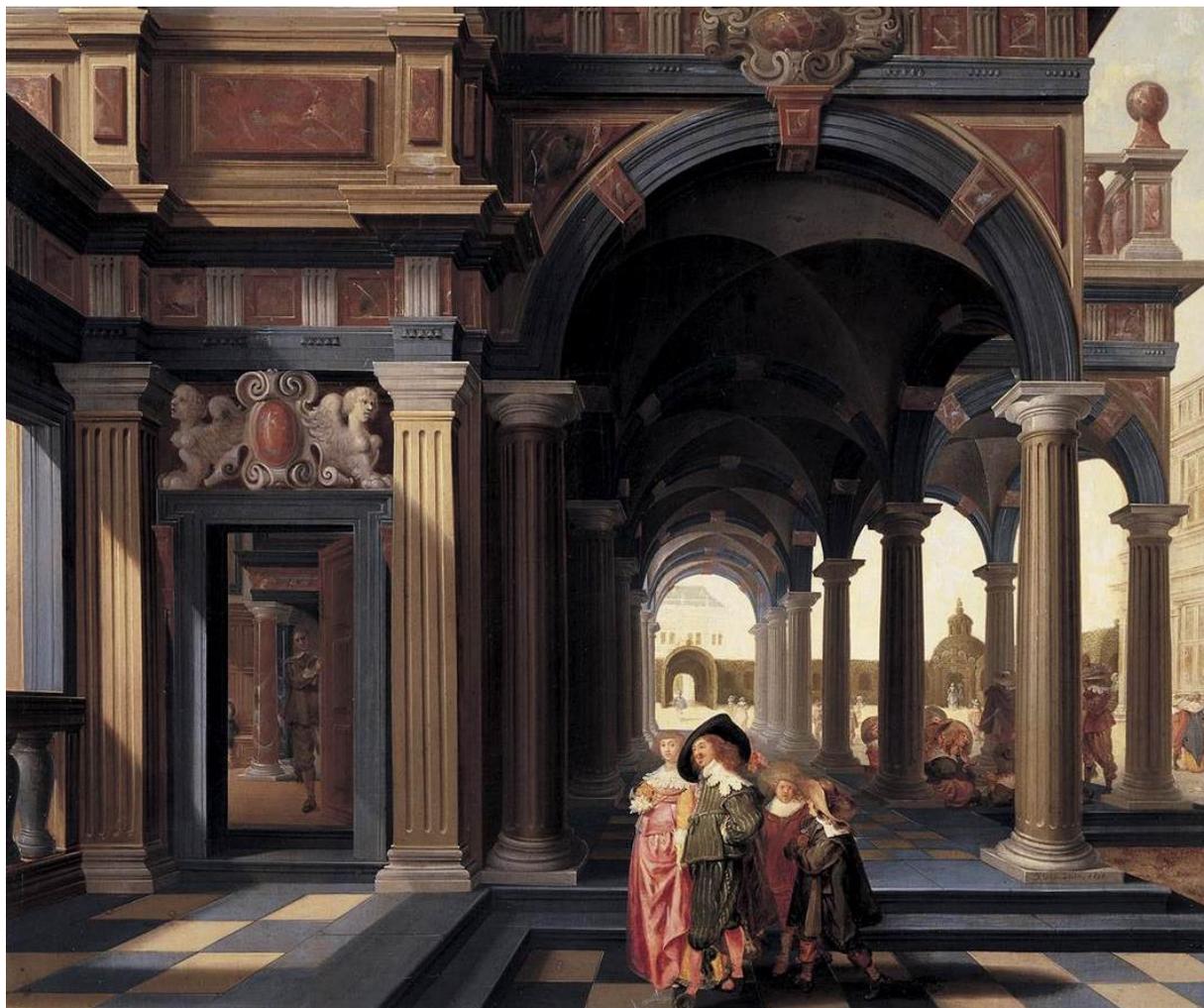
Delen Dirck van - (†1671); maliar *holandského zlatého veku*, ktorý sa špecializoval na *architektonické maliarstvo*; jeho práca sa skladá takmer výhradne z architektonických obrazov imaginárnych palácov a cirkevných interiérov; jeho najskoršie obrazy palácových scén boli významne ovplyvnené prácou Hansa Vredeman de Vries a jeho syna Paul Vredeman de Vries; štafáž jeho diel sa občas pripisuje iným maliarom, ako bol Anthonie Palamedesz a Dirck Hals; pozri *holandskí maliari zlatého veku, middelburgskí členovia cechu svätého Lukáša*

https://en.wikipedia.org/wiki/Dirck_van_Delen

<https://www.google.sk/search?q=Delen+Dirck+van&espv=2&biw=1844&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0CB4QsARqFQoTCPWMoNr208cCFYIqPgoddnwGtg>

D. van Delen: Zuzana a starci (architektonická maľba, 1619-1671)

D. van Delen: Elegantné postavy v loggii (1635)

D. van Delen: Interiér s dámami a pánmi pri obede (1629)

D. van Delen: Architektonické capriccio s Jefthem a jeho dcérou (architektonická maľba, 1633)

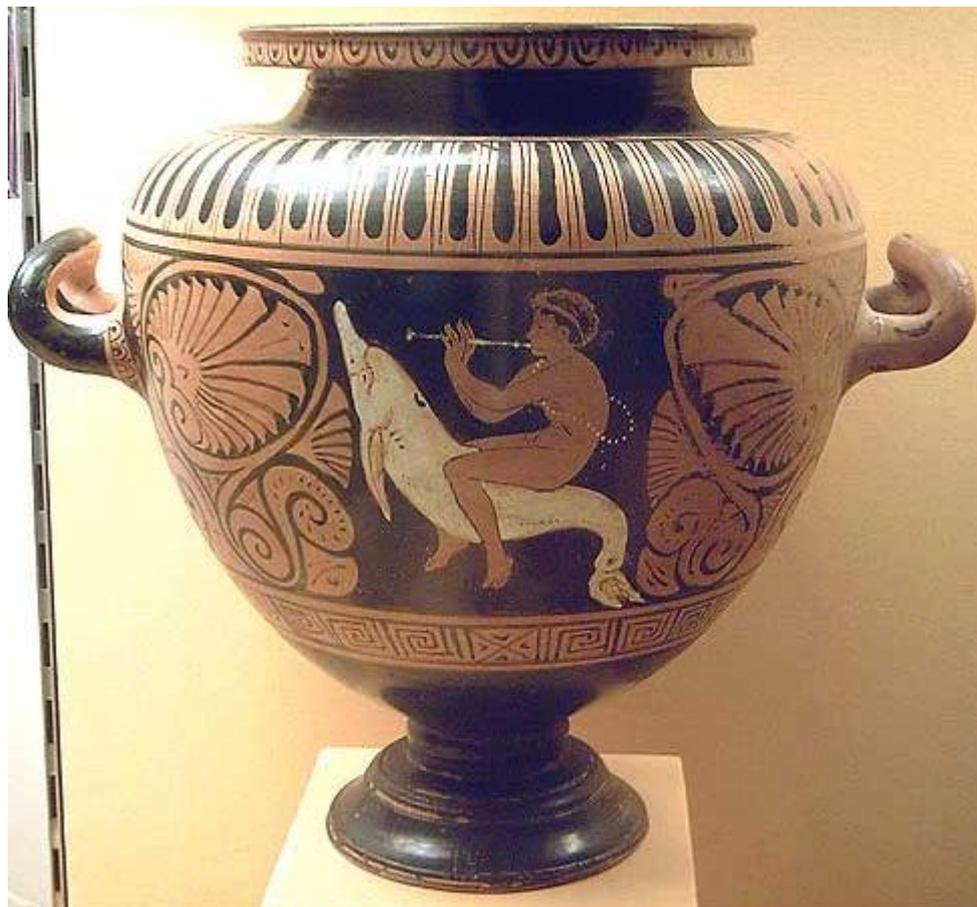
D. van Delen: Hudobná spoločnosť v renesančnej hale (elegantná spoločnosť, 1636)

delený rukopis - rukopis delený

delfín - 1.v *antickej* mytológii ťažné zviera *bohov vodných*, symbol ochrany a záchranca (zachránil bájneho pevcu *Ariona*); *atribút* boha *Poseidóna* (delfín vysledil *Amfitrité*, Poseidónovu manželku), ale aj *Apollóna* (v podobe delfína zachránil krétskych loďníkov); pozri *ostrovy blažených/campus felices*; *monštrá*: *hippocampus*, *tritón*, *ichtyokentaur/kentaurotritón*, *jazdecké zviera*; *zvíera*; *atribúty*, *symboly*, *alegórie a prirovnania*; *Arion*

2.v kresťanstve symbol *Krista*, záchranca ľudstva; symbol delfína posilňovaný ešte symbolom *kríža* a *kotvy*; rýchlo plávajúci delfín: kresťania ponáhľajúci sa v ústrety večnému životu; loď sprevádzaná delfínom: kresťanská cirkev, bezpečná plavba; pozri *kresťanské symboly*

-podľa stredovekých *bestiárov* je delfín najrýchlejší tvor na mori; delfíny môžu lietať nad loďami lovcov; vždy sledujú zvuk ľudských hlasov a obľubujú spievať, keď počujú hudbu; keď sa delfíny neviazane hrajú, odrážajú sa od vln; delfín dokáže odrážať od vln; v Níle žijú dravé delfíny s výrastkom na zadnej strane; zabíja krokodílov tak, že im zospodu roztrhajú brucho

Flautista na delfinovi (etruský červeno figurový stamnos, 360-340 pr.Kr.)

Delfín (iluminácia zo stredovekého bestiára)

L. Orsi: Scéna záplavy s mytologickými morskými monštrami (velificatio, freska, 16.st.)

G. A. Maglioli: Okrídlené nahé dieťa držiace delfína (rytina, 1580-1610)

G. A. Maglioli: Nahé dieťa s delfínmi (rytina, 1580-1610)

N.-N. Coypel: Arion nesený delfínom hrá na lýre (1724)

A. Fuchs: Kupido na delfínovi (16.-17.st.)

E. Kvellinus II: Kupido na delfinovi (1630)

N.-N. Coypel: Triumf Galatey (velificatio, 1727)

delfská fajáns - *fajáns* 16.st. v Holandsku, podľa východoázijských vzorov (pozri *japoneria*, *chinoseria*), maľovaná zvyčajne kobaltom, vypaľovaná za vysokých teplôt; výzdoba: figurálne motívy, *maríny*, *žáner*, *veduta*, krajiny (často na obkladačkách), portréty podľa rytín a imitácia japonského a čínskeho porcelánu osobitne v štýle *Ming* (pozri *čínske umenie*, *dynastia*) s motívmi vtákov a kvetov; značky: iniciály výrobcov, ruža, sekera, tri zvončeky a d'; pozri *kachle*; *umenie holandské*, *holandská záhrada*

https://pl.wikipedia.org/wiki/Fajanse_z_Delft

Delfská fajáns A famille rose plate, around (1770)

Nicolaes Berchem: Prorok Eliáš kŕmený havranom (delfská fajansa, 1658)

T. Yepes: Delfská ovocná misa a dve vázy (1642)

delfská škola - *holandská maliarska škola* od 1.pol.17.st., ktorá oproti Rembrantovmu *šerosvitu* používala zvýšenú farebnosť, nové lineárne a konštrukčné princípy (Vermeer van Delft)

delfskí členovia cechu svätého Lukáša - pozri *L. Bramer, W. van Aels, S. Jordaens I, A. Palamedes, P. Palamedesz I,*

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Members_of_the_Delft_Guild_of_Saint_Luke

A

Willem van Aelst
Pieter Jansz van Asch
Balthasar van der Ast

B

Bartolomeja van Bassen
Gillis Gillisz. de Bergh
Leonaert Bramer
Willem van den Bundel
Hendrick van der Burgh

C

Jan Daemen Cool
Christiaen van Couwenbergh

D

Cornelis Jacobsz Delff

F

Carel Fabritius
Pieter Friso

G

Jacob van Geel
Huybrecht Jacobsz Grimani
Pieter Anthonisz. van Groenewegen

H

Abraham van der Hoef
Pieter de Hooch

J

Hans Jordaens

L

Adriaen Cornelisz van Linschoten

M

Cornelis de Man
Karel van Mander Younger

P

Anthonie Palamédes
Palamédes Palamedesz
Egbert van der Poel
Paulus Potter
Pieter Symonsz Potter
Jacob Pynas

S

Adriaen van Salm
Jan Gabrielsz Sonjé
Harmen Steenwijck
Pieter Steenwijck

V

Jan Verkolje
Vermeer Centre
Johannes Vermeer
Simon de Vlieger
Daniel Vosmaer
Jacob Vosmaer

W

Heerman Witmont

Delft Augustin Joris van - A. J. Verbrucht

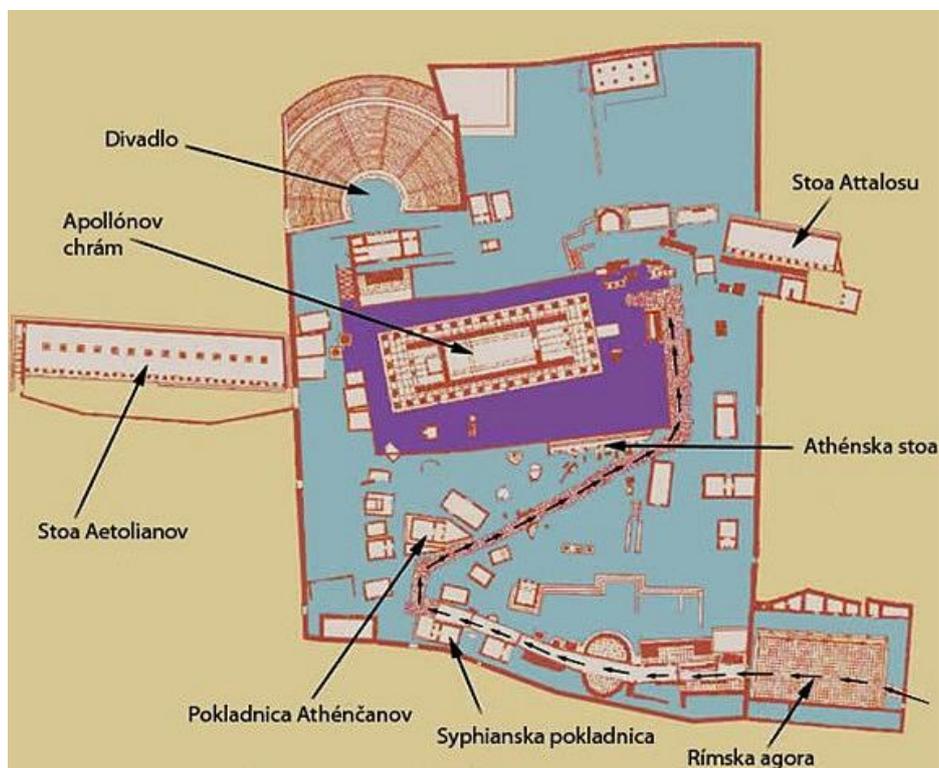
Delfy (staroveké) - staroveké grécke kultové miesto na úpätí pohoria *Parnasos* (pozri *Fokis*); pôvodne centrum kultu a *veštiarne* spojené s menom syna *Gaie*, draka - hada *Pýthona* (pozri *monštrá*) už z pol. 1.tis.pr.Kr.; v Delfách prameň strážený *drakom Ládónom*; neskoršie najvýznamnejšie centrum kultu *Apollóna* s jeho chrámom (pozri *médem agan*) a veštiarňou (pozri *orákulum*), kde Apollónova kňažka *Pýthia* vyslovovala svoje nejednoznačné veštby; v Delfách bol posvätný kameň *omfalos*, považovaný za stred sveta (pozri *pupok sveta*, *orol dvojhlavý*); štadióny z pol.5.st.pr.Kr., v ktorých sa konali *pythijské hry* na počesť víťazstva Apolóna nad drakom Ládónom; celogrécky význam Delf dosvedčuje množstvo *pokladníc*, ktoré si tu stavali jednotlivé mestské štáty na úschovu svojich kultových predmetov a obetných darov; v neskorších storočiach Delfy viac raz vyplienené Rimanmi a odvezené ich pamiatky; počas vlády rímskeho cisára Hadriana (2.st.po Kr.) dochádza k opätovnému rozkvetu a definitívny úpadok prichádza až vo 4.st.po Kr., keď cisár Theodosios zakázal *pohanské kulty*; výskumy v Delfách zahájené 1892 francúzskymi archeológmi, ktorí sa domnievajú, že Delfy boli kultovým strediskom už počas doby *mykénskej*; pozri *Sibyla Delfská*, *Didyma*, *Dódona*; *orakulum*; *Neptolemos*, *Erechteus*, *Poseidón*; *grécka antická kultúra*; *vozataj z Delf*

Zamarovský v súvislosti s heslom Pýthia: meno Pýthia sa odvodzovalo od starého názvu Delf, ktorý znel Pýthó; názov súvisel s menom draka *Pythóna*, strážcu delfského prameňa

http://it.wikipedia.org/wiki/Oracolo_di_Delfi

http://it.wikipedia.org/wiki/Santuario_di_Delfi#Il_santuario

<http://it.wikipedia.org/wiki/Delfi>

Plán delfskej lokality

Delft (Holandsko) - pozri *Holandsko*

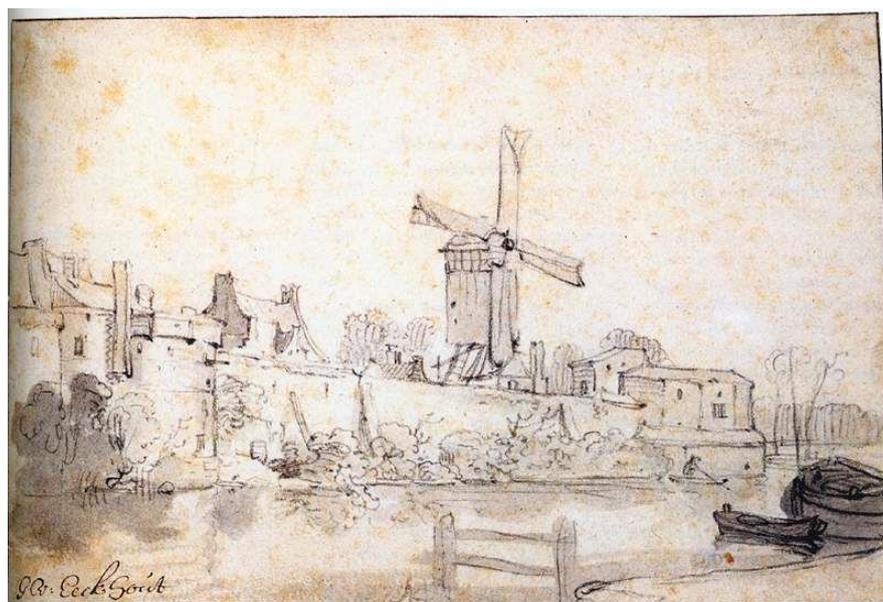
<https://cs.wikipedia.org/wiki/Delft>

J. Vermeer: Pohľad na Delft (1658-1661)

J. van der Heyden: Pohľad na Delft (1670)

G. van den Eeckhout: Mestské hradby v Delfách (1640-1645)

H. C. Vroom: Pohľad na Delfy od západu (1615)

deliaci múr - *múr deliaci*

deliaci oblúk - *oblúk deliaci*

delineavit - 1. z lat. – „vryl, nakreslil“; skratka *del.*; grafický prípisok pripojený k menu a označujúci kresliara ryteckej predlohy
2. *invenit/inv.*

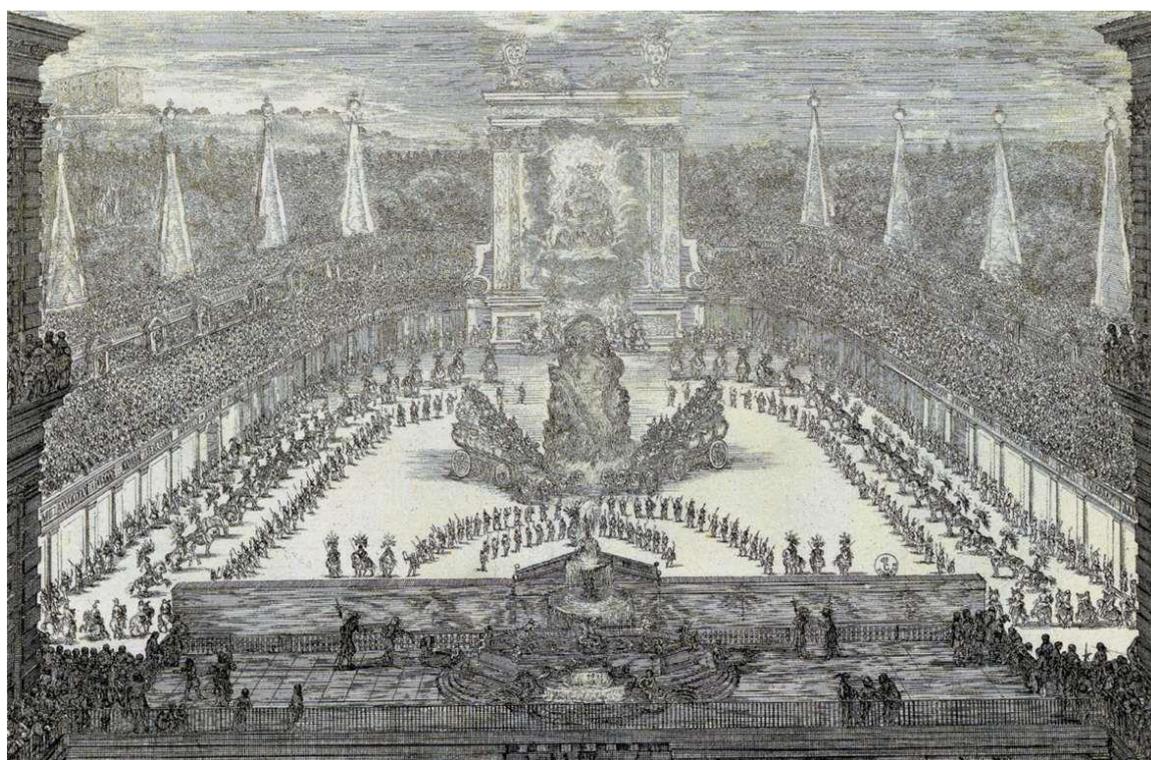
della Bella Stefano - (†1664); celým menom Stefano della Bella; taliansky kresliar a grafik známy leptami na celý rad tém, vrátane vojenských a súdnych scén, krajín a živých žánrových scén; zanechal 1052 výtlačkov a niekoľko tisíc kresieb, ale len jeden známy obraz; pozri *talianski grafici*

http://en.wikipedia.org/wiki/Stefano_della_Bella

https://www.google.sk/search?q=Stefano+della+Bella&espv=2&biw=1846&bih=995&tbm=isch&imgil=z170HMveNAXEmM%253A%253BK3SQm-rVX0APeM%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fcommons.wikimedia.org%25252Fwiki%25252Ffile%25253AStefano_della_Bella_-_Death_on_the_Battlefield_-_Google_Art_Project.jpg&source=iu&pf=m&fir=z170HMveNAXEmM%253A%252CK3SQm-rVX0APeM%252C_&usg=__6g1JGcb29yqTFq2w3Tjwfi4k4LY%3D&dpr=1&ved=0CCoQyjc&ei=f06zVLipEojVaoKEgbgD#imgdii=__&imgrc=z170HMveNAXEmM%253A%253BK3SQm-rVX0APeM%253Bhttp%253A%252F%252Fupload.wikimedia.org%252Fwikipedia%252Fcommons%252Fthumb%252F%252F2%252FStefano_della_Bella_-_Death_on_the_Battlefield_-_Google_Art_Project.jpg%252F1149px-Stefano_della_Bella_-_Death_on_the_Battlefield_-_Google_Art_Project.jpg%253Bhttp%253A%252F%252Fcommons.wikimedia.org%252Fwiki%252Ffile%253AStefano_della_Bella_-_Death_on_the_Battlefield_-_Google_Art_Project.jpg%253B1149%253B1024

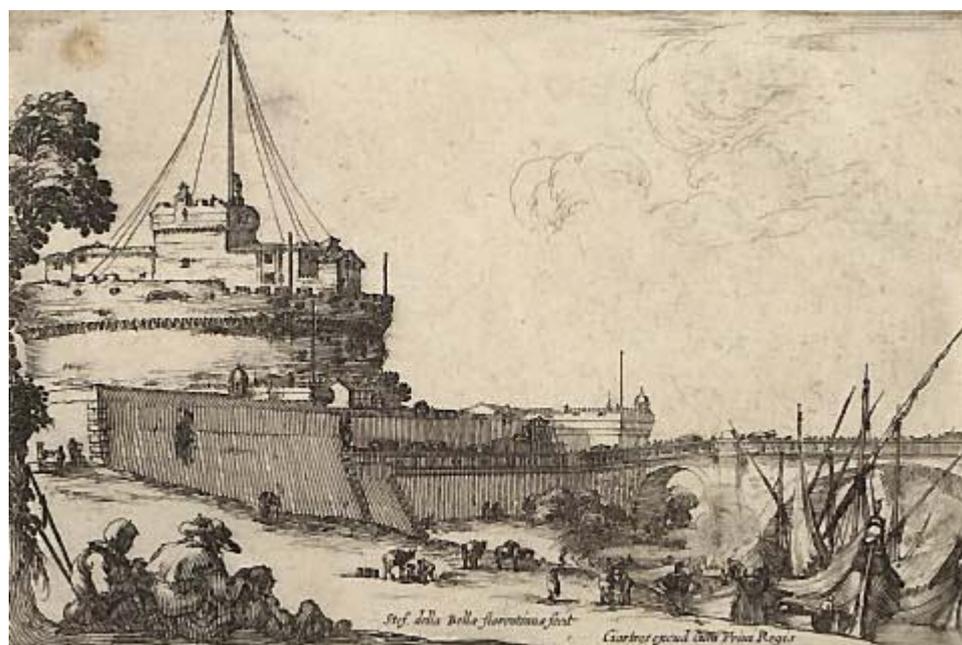
S. della Bella: Smrť na bojovom poli (perokresba hnedým atramentom, lavírovanie po čiernej ceruzke a rudke,.st.)

S. della Bella: Svadba Cosima III and Margherity Luisy d'Orléans (lept, 1661)

S. della Bella: Pohľad na Pont Neuf v Paríži (1646)

S. della Bella: Pohľad na Castel Sant'Angelo, Rím (17.st.)

S. della Bella: Memento mori: Danse Macabre (rytina a lept, 17.st.)

S. della Bella: Memento mori: Danse Macabre (rytina a lept, 17.st.)

S. della Bella: Memento mori: Danse Macabre (rytina a lept, 17.st.)

S. della Bella: Memento mori: Danse Macabre (rytina a lept, 17.st.)

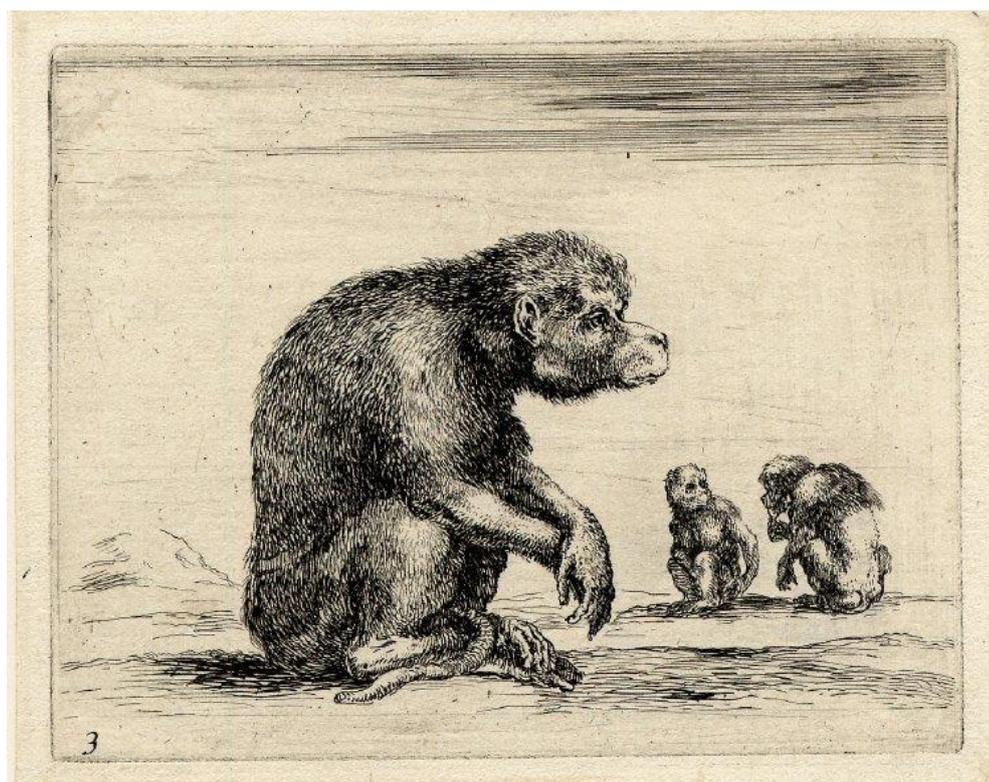
S. della Bella: Memento mori: Danse Macabre (rytina a lept, 17.st.)

S. della Bella: Memento mori: Danse Macabre (rytina a lept, 17.st.)

S. della Bella: Memento mori: Danse Macabre (rytina a lept, 17.st.)

S. della Bella: Rôzne zvieratá (1639-1644)

dell Altissimo Cristofano - (†1605); taliansky maliar vo Florencii

http://en.wikipedia.org/wiki/Cristofano_dell'Altissimo

https://www.google.sk/search?q=dell+Altissimo+Cristofano&espv=2&biw=1852&bih=995&tbn=isch&imgil=UK-Zd6QnEjB-zM%253A%253BEkWcyxERdGnq9M%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fwww.arcadja.com%25252Fauctions%25252Fen%25252Fdi_dell_altissimo_cristofano_papi%25252Fartist%25252F37083%25252F&source=iu&pf=m&fir=UK-Zd6QnEjB-zM%253A%252CEkWcyxERdGnq9M%252C_&usg=__CeI3H0Rp7nsx_HUUF36Au9DyyK8%3D&ved=0CDcQyjc&ei=G2KNVNO-N8qrUZ66geAH#facrc=&imgdii=&imgrc=UK-Zd6QnEjB-zM%253A%253BEkWcyxERdGnq9M%3Bhttp%253A%252F%252Fimages.arcadja.com%252Fdi_dell_altissimo_cristofano_papi-portrait_of_pope_paul_ii~OMed1300~10157_20050126_1599_280.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.arcadja.com%252Fauctions%252Fen%252Fdi_dell_altissimo_cristofano_papi%252Fartist%252F37083%252F%3B223%3B300

C. dell Altissimo: Alchitrof cisár Etiópie (1568)

Della Vecchia Pietro - (†1678); bol taliansky maliar známy tiež ako Pietro Mutton, s ktorým je spojený od 19.st. ako výsledok nesprávneho výkladu; známy pre zručnosť, s akou reprodukoval štýl benátskych majstrov 16.st.; bol oficiálnym maliarom Benátskej republiky; pozri *talianski maliari 17.st., talianski maliari barokoví, benátski maliari*

https://en.wikipedia.org/wiki/Pietro_della_Vecchia

https://www.google.sk/search?q=pietro+della+vecchia+pittore&espv=2&biw=1844&bih=995&tbn=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0CDYQoARqFQoTCIK1nobo3McCFYpWFAod_icLPA&dpr=1

P. Della Vecchia: Traja muži (17.st.)

P. Della Vecchia: Tri stareny s lebkou (1625)

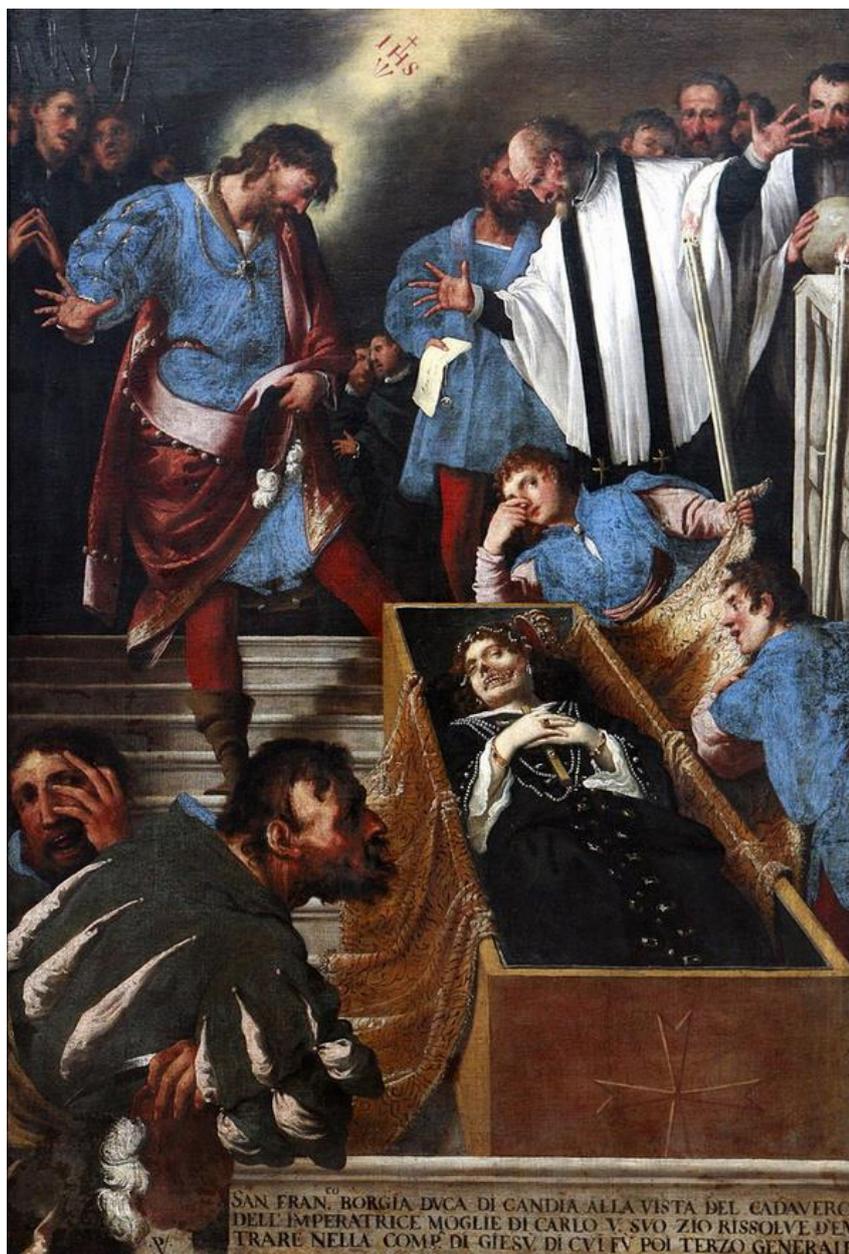
P. Della Vecchia: Sokrates a jeho žiaci (zač. 17.st.)

P. Della Vecchia: Zuzana a starci (17.st.)

P. Della Vecchia: Sv. Dominik a diabol (1630)

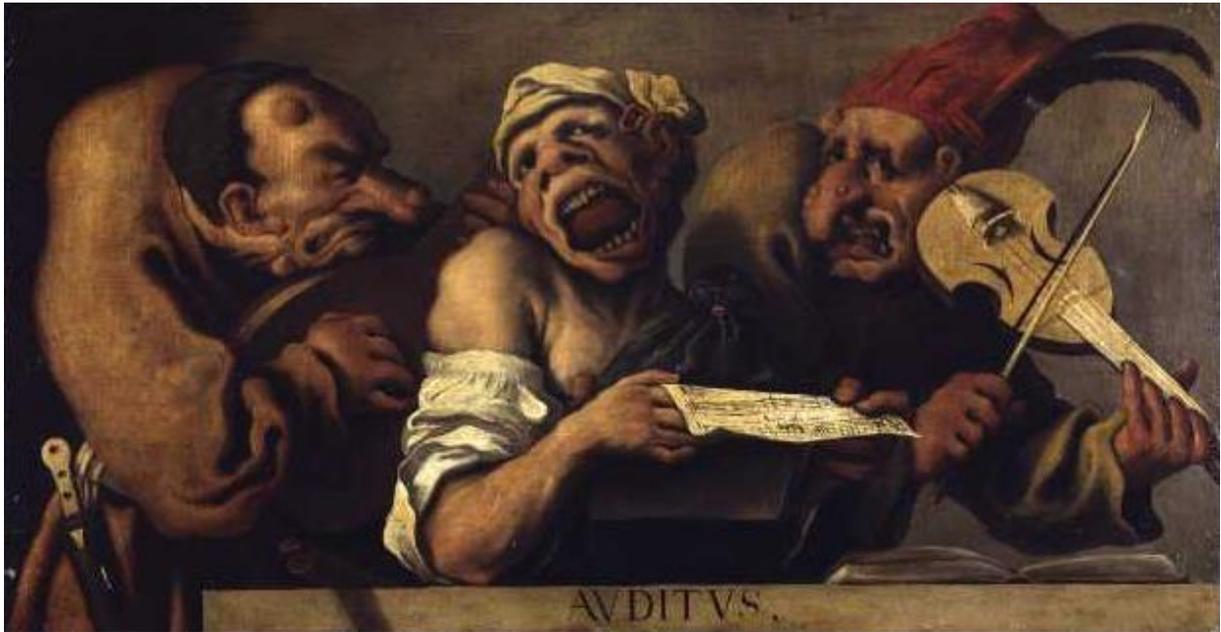
P. Della Vecchia: Iluminácia sv. Františka Borgiu (17.st.)

P. Della Vecchia: Alegória zraku (17.st.)

P. Della Vecchia: Alegória hmatu (17.st.)

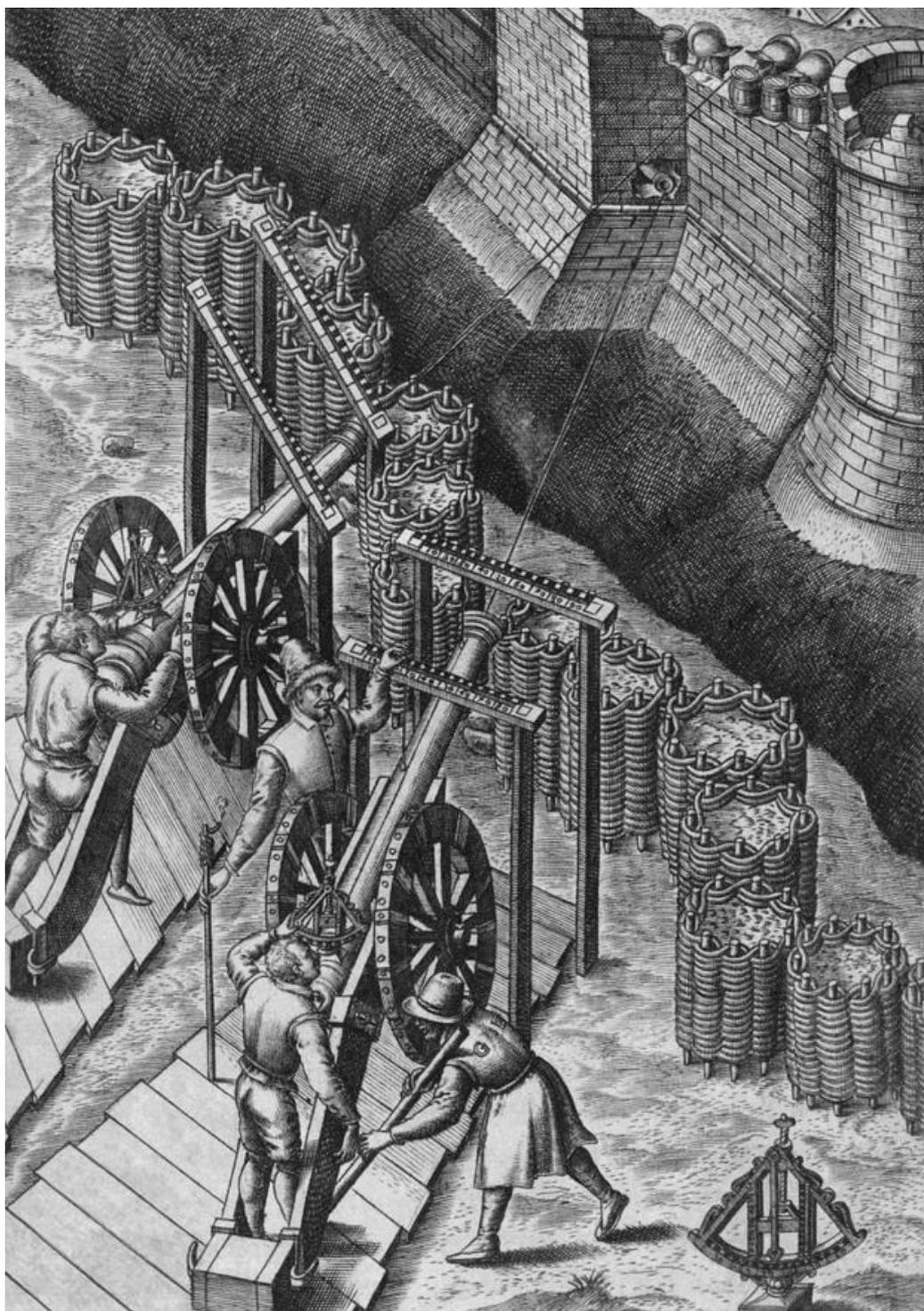

P. Della Vecchia: Alegória sluchu (17.st.)

delo - tiež *kanón*; pozri *strelné zbrane*

Obliehanie (Historia Alexandri Magni, 1468-1475)

Gabiony s delom (ilustrácia z *Le diverse et artificiose machine del capitano* od Agostina Ramelli, 1588)

Utagawa Kuniyoshi: Samuraj Kotenrai Ryioshin nabíja delo (19.st.)

Délos - grécky ostrov v Egejskom mori, grécke staroveké kultové miesto a obchodné stredisko; v rokoch 478-454 pr.Kr. formálne centrum aténskeho námorného spolku; 168 pr.Kr. Rimanmi prehlásený za slobodný prístav, od 1.st.pr.Kr. iba kultový význam; v *Apolónovom* chrámovom okrsku zo 6.-5.st.pr.Kr. zachovaná *pokladnica* a *votívna doska*; v chrámovom okrsku *Artemis* chrám bohyně z 2.st.pr.Kr., chrám *Létó* s levskou terasou (7.-6.st.pr.Kr.); z *helenistického* obdobia domy s *mozaikovou* výzdobou (pozri *opus barbaricum*), na ktoré bol používaný aj *smalt*; dekorativizmus ostrova Délos ovplyvnil *pompejskú nástennú malbu* v 1.období tzv. *inkrustačnom štýle*; pozri *grécka antická kultúra*

-v súvislosti s heslom *Apolón*: podľa povestí sa Apolón narodil na ostrove Délos, kam sa uchýlila jeho matka *Létó* pred hadom s dračou hlavou *Pytónom*, ktorého na ňu poslala žiarlivá Diova manželka *Héra*; Délos bol v tých časoch plávajúci ostrov, ktorý sa zmietať na vlnách a nebol preto obzvlášť bezpečným útočiskom; prenasledovaná *Létó* nemala však inú voľbu, lebo podľa kľatby nemala nájsť kus pevnej zeme, kde by mohla porodiť; len čo však vstúpila na delskú pôdu, stal sa z Diovej vôle zázrak: z hĺbín mora sa vynorili dve skaly, ktoré zahradili ostrovu i *Pytónovi* ďalšiu cestu; *Létó* potom na hore *Kynté* porodila dvojčatá, dcéru *Artemis* a syna *Apolóna*

D. Scultori (rytec) podľa G. Romana: Léto po narodení Apolóna a Diana na ostrove Délos (1570-1580)

Delsenbach Johann Adam - (†1765); francúzsky umelec a rytec, ktorý pôsobil predovšetkým v *Norimbergu*

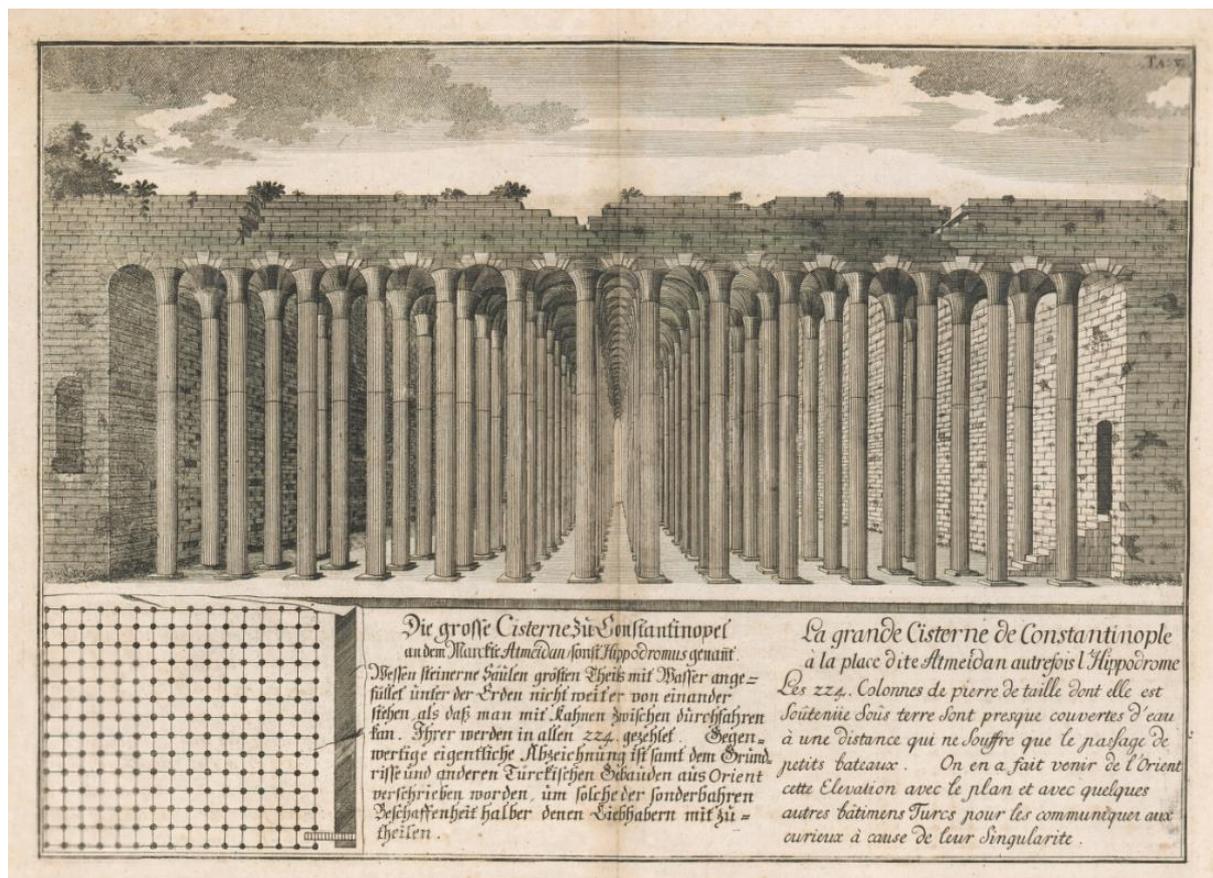
<http://www.webumenia.sk/katalog?author=Delsenbach%2C+Johann+Adam>

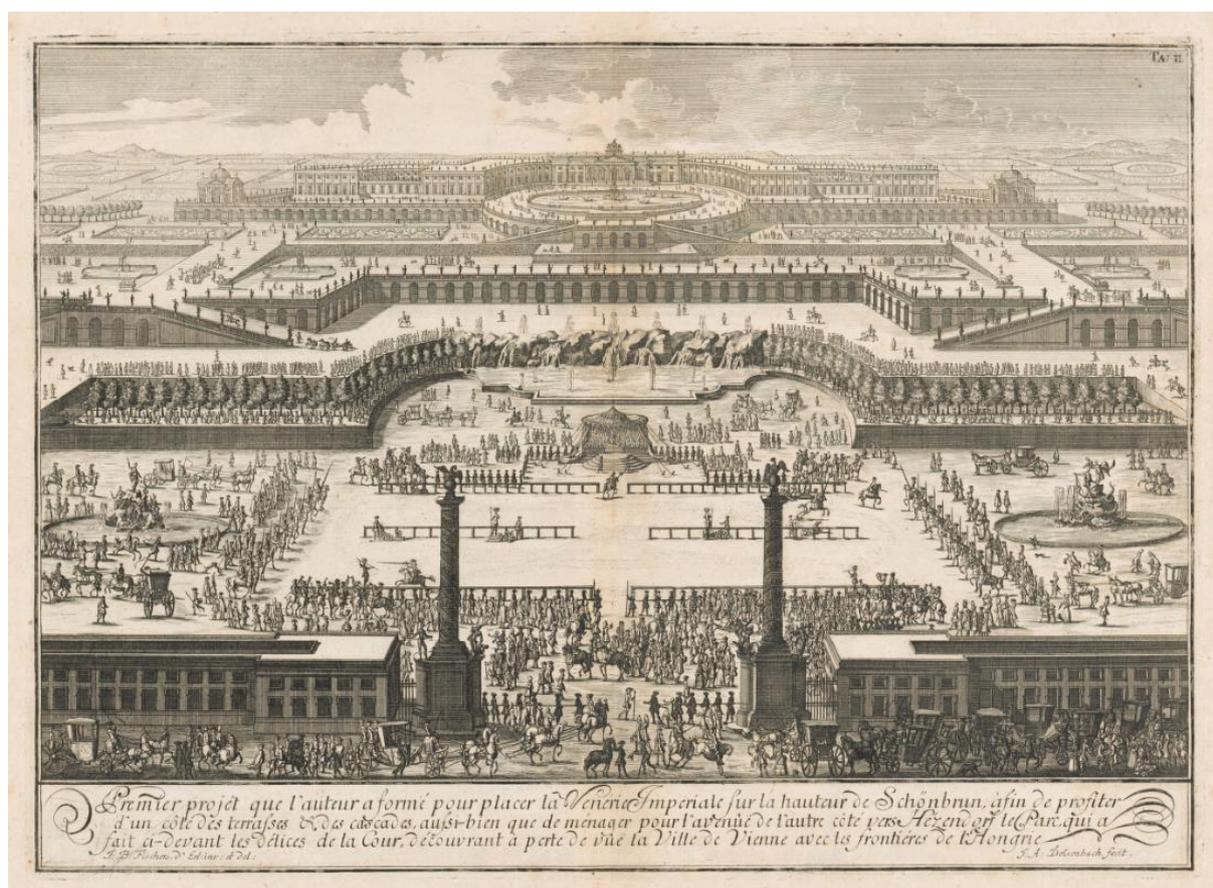
J. B. Fischer von Erlach, J. A. Delsenbach: Pohľad na Augustov most (lept, 1730)

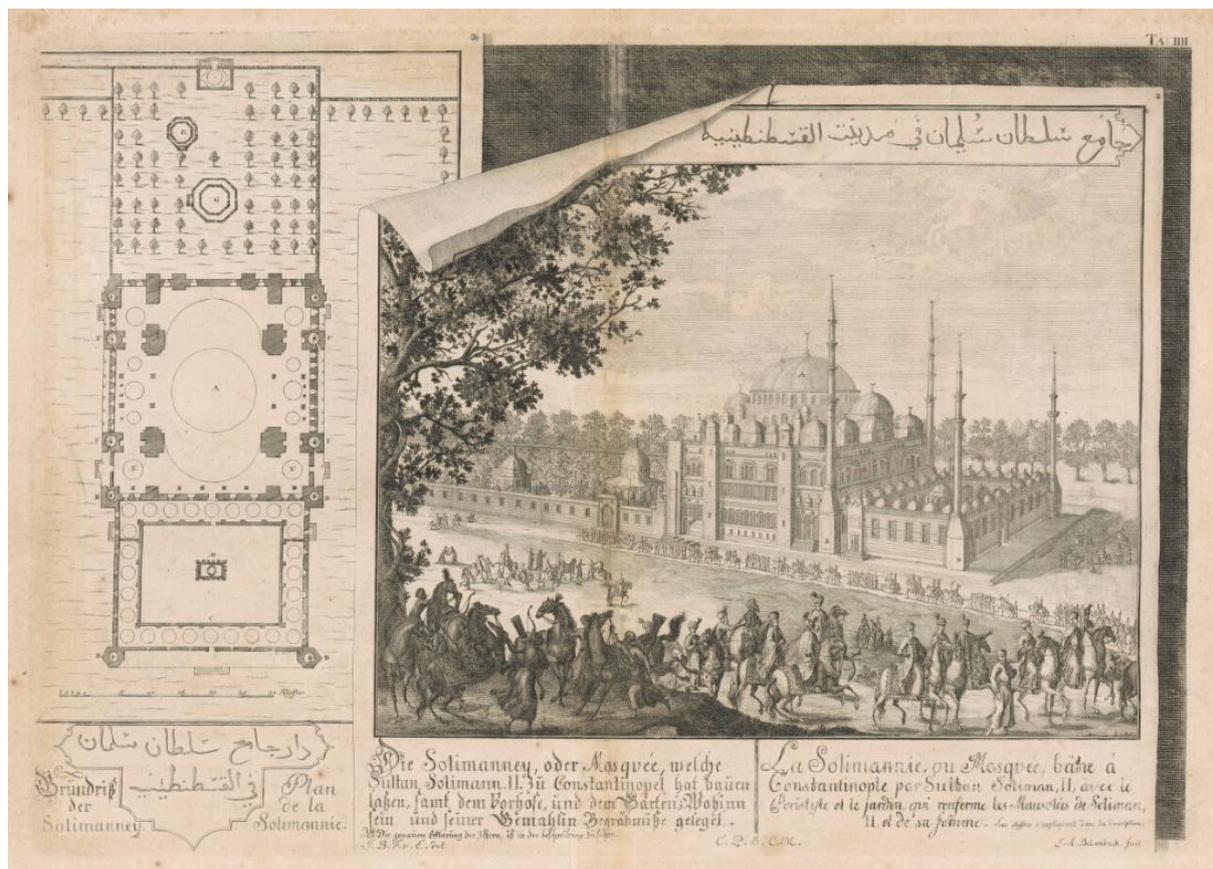
J. A. Delsenbach: Pohľad na Barfüßerbrücke a nemocnicu Duchu Svätého v Norimbergu (kolorovaná rytina, 1730)

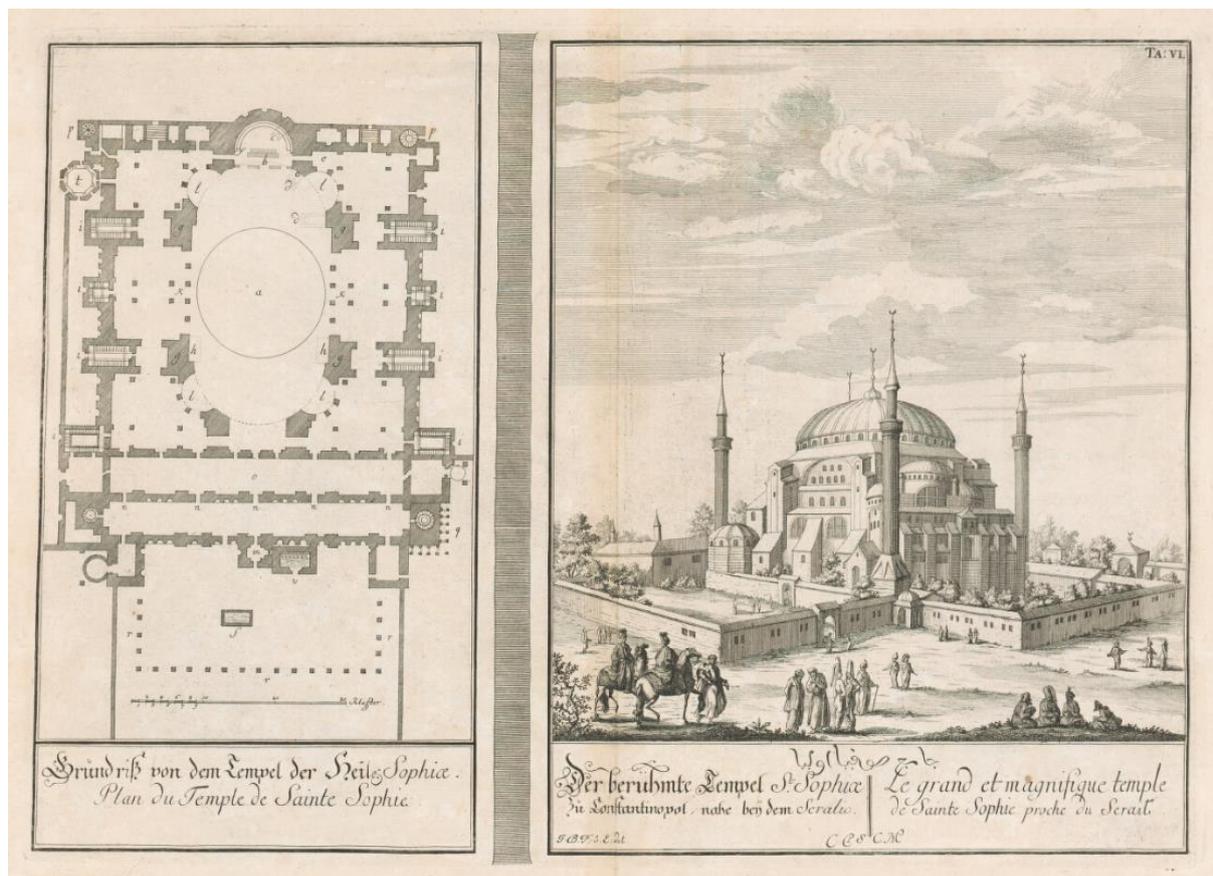
J. B. Fischer von Erlach, J. A. Delsenbach: Pohľad na veľkú cisternu v Konštantínopole (lept, 1730)

J. B. Fischer von Erlach, J. A. Delsenbach: Prvý návrh Schönbrunu (lept, 1730)

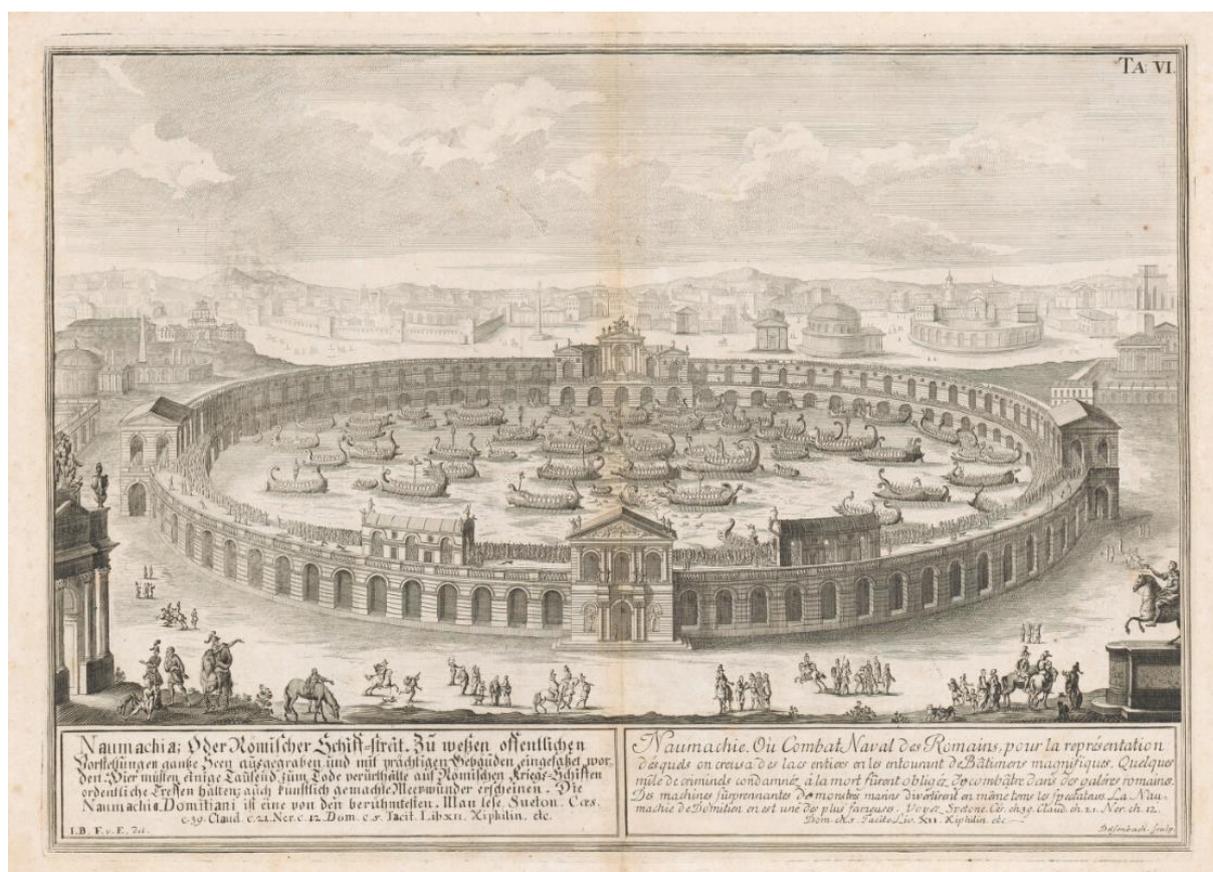
J. B. Fischer von Erlach, J. A. Delsenbach: Pohľad na Sulejmanovu mešitu v Konštantínopole (lept, 1730)

J. B. Fischer von Erlach, J. A. Delsenbach: Pohľad na Hagiu Sofiu v Konštantínopole (lept, 1730)

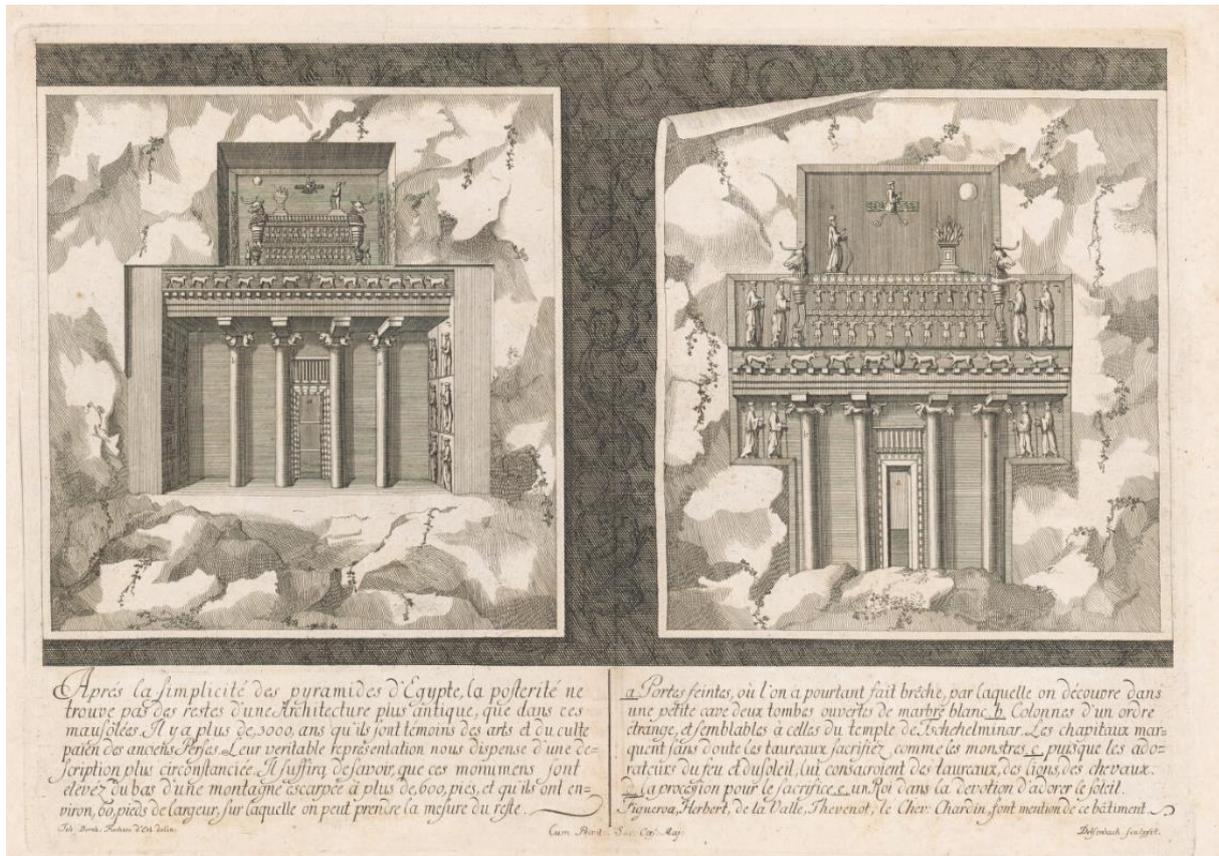
J. B. Fischer von Erlach, J. A. Delsenbach: Predstavenie Trajánovho námestia ako vyzeralo v starom Ríme (lept, 1730)

J. B. Fischer von Erlach, J. A. Delsensbach: Zobrazenie Naumachie - rímskeho boja lodí (lept, 1730)

J. B. Fischer von Erlach, J. A. Delsenchbach: Pohľad na štyri víťazné oblúky (lept, 1730)

J. B. Fischer von Erlach, J. A. Delsenbach: Pohľad na dva portály do hrobky (lept, 1730)

delta Δδ - písmeno gréckej abecedy; pozri trinakria, atribúty, symboly a alegórie

„delta žiarivá“ - trinakria; symbol v tvare oka v trojuholníku; sú ním zdobené slobodomurárske lóže po celom svete; je to symbol iluminátorov (osvietených); hovorili mu „žiarivá delta“; volanie po osvietenej zmene; oko značí schopnosť preniknúť všade a všetko sledovať; žiarivý trojuholník predstavuje osvietenie, ale aj grécke písmeno delta, ktoré je matematickým symbolom zmeny, prírastku

delta-bronz - bronz Delta